

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

חא סוכות תש"ע סנה' 6' אליון 374

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: כניסה לסוכה עם נעליים

שרגליהם נפוחות. ע"כ. ומבואר, שעם ישראל הלכו במדבר יחפים ללא נעליים. מצד שני בפרשת כי תבוא נאמר "ואלף אתכם ארבעים שנה במדבר לא בלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא בלטה מעל רגלך?"

ותירץ, כי לאחר חטא המרגלים במשך 38 שנה היום עם ישראל מנודים לשמים, ולכן משה רבינו לא דיבר עמו מן השמים. והדין הוא שהמנודה חולץ את נעליו והולך יחף לכן הלכו ישראל יחפים במדבר. מאידך שבט לוי לא חטאו בחטא המרגלים (כמו שכתב בבעל הטורים פרשת וזאת הברכה על הפסוק "ואת בנו לא ידע" וז"ל, 'ואת בנו, חסר י' שלא היה בי' נסיונות', ומבואר דשבט לוי לא חטאו, דחטא המרגלים הוא א' מהעשרה נסיונות, ע' בפ' רע"ב פ"ה דאבות מ"ד), לכן בפרשת כי תבוא מדבר על הלויים שכן היו להם נעליים.

ובזה הוא מיישב הסתירה במדרשים, כמה ענני כבוד היו לעם ישראל, שבמדרש אחד מובא חמשה עננים ומדרש אחר מובא שבעה עננים. אלא שלפני חטא המרגלים שהיה להם נעליים, לא היה צורך בענן מתחת לרגליהם, אולם אחר חטא המרגלים היה צורך שנעשו מנודים והלכו יחפים הוצרכו לענן אף מתחת לרגליהם.

לפי זה יוצא הסוכה שהיא זכר לענני כבוד, יש גם בקרקע קדושה כנגד ענני הכבוד שאף היה מתחת לרגליהם.

ולכאורה צריך ביאור, הכיצד ביום הקודש יום הכיפורים הלכנו יחפים ואילו עתה בחג סוכות נכנסים אל הסוכה עם הנעליים?

ובפרט לפי מה שכתב בספרא אגרא דפרקא (אות ש"ד) בטעם איסור נעילת הסנדל ביום הכיפורים, כי אמרו חז"ל במסכת שבת (קכט). לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו, ומביא בשם מהר"ם חאגיז בספרו משנת חכמים בשם חכמי הרמז, כי בשעה שחטא אדם הראשון קוללה האדמה, כמו שנאמר "ארורה האדמה בעבורך", ולכן ימכור אדם כל מה שיש לו כדי שלא ידרוך על מקום קללה, אבל ביום הכיפורים כל החומריות של העולם הזה מתקדש ומתעלה, ולכן אין צורך להשים חציצה מהאדמה. ואם כן הרי גם קרקע הסוכה קדושה והיה מן הראוי לחלוץ את נעליו קודם כניסתו אל הסוכה?

ונקדים מעשה, שהיה עם הרה"ק רבי ישראל מרוזין שהתארח בביתו של אחד העשירים. החסידים שרצו לראות את פני קדשו של רבם, עלו על הכורסאות ולכלכו אותם במנעליהם. הדבר מאוד הכעיס את בעל הבית שניסה כל הזמן להוריד אותם מכורסאותיו. הרה"ק מרוזין שרצה להרגיע את בעל הבית קרא לו וסיפר לו: מעשה בבעל עגלה, שהיה יהודי פשוט שהרבה מצוות לא עשה אחרי מאה ועשרים שנה עלה לבית דין של מעלה והחלו לדון אותו האם מקומו בגן עדן או ח"ו בגיהנום.

אך מכיון שמצוות רבות הוא לא עשה הכריע כף החובה את המאזניים, ונגזר דינו לגיהנום. אלא שברגע האחרון הגיע מלאך

מובא בספרים בשבח מצות סוכה שהיא גדולה מכל המצוות: "שכן האדם נכנס כולו בתוך הסוכה עם המגפיים שלו", מה שלא מצינו כן בשאר המצוות. ענין זה מובא ב"רמתיים צופים" (על התנא דבי אליהו דף ק"ח), בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא ז"ע. ובספר "שפתי צדיק" (עניני סוכות אות א') מביא דבר זה בשם זקינו הגה"ק בעל חידושי הר"ם ז"ע. ב"חקל יצחק" (פרשת עקב) מביא דבר זה בשם הגה"ק מצאנז בעל "דברי חיים" ז"ע, וב"דברי יחזקאל" מביא כן בשם הרה"ק משינאווע ז"ע.

ויש להעיר כי מצינו להם בזה חבר בדברי מאורו של עולם הגר"א מוילנא ז"ע, אשר דיבר בקדשו לפרש הפסוק (תהלים ע"ו, ג): "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון", כי ישנן שתי מצוות שהאדם נכנס עם כל גופו בתוך המצוה, מצות סוכה ומצות ישוב ארץ ישראל. וזהו פירוש הפסוק: "ויהי בשלם", האדם נכנס בתוך המצוה שלם בגופו, "בסוכו" - כשהוא יושב בסוכה, "ומעונתו בציון", - כשהוא דר בארץ ישראל.

ומסופר כי פעם נפגש האדמו"ר רבי חנא הברשטס מקולושיץ זצ"ל, עם הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, אב בית הדין של טארנא, ושוחחו בידידות. אמר הרבי מקולושיץ בשם זקינו האדמו"ר משינאווע בעל "דברי יחזקאל": מצות סוכה היא המצוה היחידה, בה נכנס האדם בכל גופו ממש עם הנעליים והמגפיים.

העיר הרב מטארנא: והרי גם מצות "עליה לרגל" שלש פעמים בשנה מקיים האדם באופן כזה, שנכנס אל מקום המקדש בכל גופו!?

"אין העניינים דומים", הפטיר הצדיק מקולושיץ, "הוא אשר דיבר זקינו הרבי משינאווע - כאשר נדייק בלשון קדשו, שאמר שנכנסים לתוך הסוכה, לא כן מצוות עליה לרגל ששם אסור להיכנס להר הבית במנעלים..."

ובספר חקל יצחק הוסיף, שגם קרקע הסוכה יש בה קדושה. אע"פ שבדברי חז"ל אין הדבר ברור, כי מצינו בזה מחלוקת, דעת האבני נזר (ש"ת אבני נזר סימן תנ"ט סקט"ו) שגם בקרקע הסוכה יש בה קדושה, והוכיח דכיון דצריך את הקרקע לצורך הסוכה ודאי יש בה קדושה, ועוד דהרי המסכת ברה"ר לר"א פסול משום שאול וגזול, ועל כרחק דרקע הסוכה כחלק מהסוכה ופסול מדין "לך", וכן מוכח מדין סוכה על גבי סוכה דכשאיין קרקע עליונה יכולה לקבל כרים וכסתות אלא על ידי הדחק עליונה פסולה לרבי יהודה דאזיל לשיטתו דבעינן דירת קבע, ואם קרקע סוכה לא חשיב סוכה יהיה דינו כמו דפנות דלא בעינן בהו קבע לרבי יהודה. יע"ש. אמנם בעל האבי עזרי (פ"ה מסוכה הכ"ב) האריך להוכיח דאף לדעת הרמב"ם אין קדושה חלה על קרקע הסוכה יע"ש בכל דבריו.

ויש להוכיח כי קרקע הסוכה מעכבת, בהקדם מה שכתב בספר משכיל לדוד לגאון רבי דוד פארדו עליו השלום בפרשת עקב על הפסוק "שמלתך לא בלטה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה", וכתב רש"י: לא בצקה - לא נפחה כבצק כדרך הולכי יחף

טנגור עליו וסיפר, כי פעם אחת עגלה עם נוסעים ובים איבדה את השליטה והסוסים החלו להשתולל וכל הנוסעים היו בסכנה גדולה. והעגלון מיועדנו במומחיותו קפץ על העגלה השתלט על הסוסים והציל את כל הנוסעים, והרי כל המציל נפש אחד מישראל כאילו הציל עולם מלא, על אחת כמה וכמה שהיה זה כמה וכמה אנשים.

בבית הדין של מעלה לקחו את העגלה עם כל נוסעיה הניחה על כף המאזניים וכמעט שהכריע את הכף לזכות, אלא ששואר עוד מן המקצת שעדיין כף החובה הכריעה, ומחמת כן היה צריך להיגזר דינו לגיהנם, אלא שבא המלאך ואמר: מעשה זה היה בחורף וגלגלי העגלה התלכלכו בבוע, לכן מוטל עליכם להוסיף את הבוע למשקל, ואכן, מחמת הבוע זוכה בדינו ונכנס לגן עדן.

אף אתה, אמר הרה"ק מרוז"ן, הבוע הרב שיש על כורסאותיך יזכו אותך בדין ויכניסו אותך לגן עדן.

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע ב"קדושת לוי" (פרשת וילך ד"ה מי אל כמוך), אשר דיבר בקדשו לבאר המדרש תנחומא (פרשת אמור סימן כ"ב) "ולקחתם לכם ביום הראשון, וכי ראשון הוא והלא ט"ו יום הוא, ואת אמרת ביום הראשון, אלא ראשון הוא לחשבון עוונות".

וביאר ה"קדושת לוי" הכוונה בזה, דהנה בראש השנה ויום הכפורים עושים כל ישראל תשובה, אולם תשובה זו היא בדרך כלל תשובה מיראה, מחמת הפחד הגדול של יום הדין, כי המלך הקב"ה יושב על כס המשפט וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, אבל אחרי שעברו ימים הנוראים שאז סלח הקב"ה לכל עוונות ישראל, הנה כשמגיע חג הסוכות שאז יושבים ישראל בסוכה בצלא דמהימנותא. הנה הם עושים תשובה מאהבה מתוך שמחה והתעלות הנפש.

וידוע מה שאמרו חז"ל (יומא פו:) כי על ידי תשובה מיראה זדונות נעשות לו כשגגות, ואילו על ידי תשובה מאהבה זדונות נעשות לו כזכויות, לכן בראש השנה ויום הכפורים שישראל עושים תשובה מיראה, עדיין אין שום תועלת לחשב העוונות כיון שעדיין לא נתהפכו לזכויות, אבל בחג הסוכות שישראל עושים תשובה מאהבה ומהפכים את הזדונות לזכויות, הנה אז הוא "ראשון לחשבון עוונות", כי הקב"ה מחשב אז כל העוונות שנתהפכו לזכויות כדי להרבות שכרם של ישראל עכדה"ק.

לפי זה יש לומר, שעכשיו בסוכה שזוכים לעשות תשובה מאהבה, אנו רוצים שאף הנעליים יהיו במשקל, שאת אותם "רגליים ממהרות לרוץ לרעה" שמעכשיו נתהפכו לזכויות, ישקלו יחד עם הנעליים ויתרבו זכויותינו. לכן כרמז לדבר אנו נכנסים עם הנעליים לסוכה.

כתב הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל זי"ע בספרו ליקוטי תורה (לסוכות) וז"ל: והנה צריך בכל השנה לעבוד את הבורא ברוך הוא בשמחה, אך בסוכות הוא הכנה והזמנה לכל ימות השנה, כי מה שמקבלים אור וקדושה בסוכות, הוא על כל השנה. וזהו: "זמן שמחתנו", זמן הוא לשון הזמנה לכל השנה. ע"כ.

וכך כתב הרמח"ל (בפירושו על התורה פרשת כי תשא), שבימי החג יש שמחה גדולה במרום, ובסוכות משופעות השפעות ברוחניות ובגשמיות שפע עצום, וכשהאדם שרוי בשמחה מעצים את השמחה במרומים וגורם לתוספת שפע עד בלי די.

כתב בספה"ק שפת אמת (סוכות תרל"ז): מצות הסוכה נותנת ברכה והארת קדושה לדירת האדם, וזה "למען ידעו דורותיכם", כיון שהמצוה בדירה – נשאר ממנה ברכה לדירת האדם. ע"כ.

. הרה"ק מגארליץ זי"ע נהג בכל שנה בימי הסוכות לנסוע לאביו הגדול הדברי חיים מצאנז זי"ע, כדי לברך על האתרוג שלו, ופעם הסביר לבעל הפתחא זוטא את טעמו: משום ששמעתי מאבי הקדוש, אשר לצדיק יש שמירה דלעילא שיהיה לו אתרוג כשר ולא מורכב, על כן ברצוני לברך על אתרוג כשר וכשהניי מברך על האתרוג של אבי הקדוש מובטחני בכשרותו.

אמר הרה"ק רבי נתנלי מרופשיץ זי"ע, שכאשר האדם נוטל בידו ארבעת המינים עליו לדעת כי מכיון שהם כנגד אותיות שמו המיוחד, הרי שאין זה נטילה גרידא, אלא הרי הוא כאילו מחזיק ממש באין סוף ברוך הוא ובי"ש בבחינת "אחזיתיו ולא ארפנתי".

בין יוה"כ לסוכות:

כתב בספר מגיד מישרים (פרשת אמור): וביומי דבין יום הכפורים לסוכות, יהב קב"ה לישראל מצות ד' מינים ומצות סוכה דיתעסקו בו, כי היכי דזכו בהו, ובתוך יומין דבין יום הכפורים לסוכות לא מתחשבי חוביא דחבין בהו, משום דזוהר לבינוניתא דאתגלי ביה, אכתי מתנוצץ עד יומא קמא דחגא (-משום שזוהר הלבן שמתגלה, עדיין מתנוצץ עד היום הראשון), והיינו דאמור רבנן ראשון לחשבון עונות למימרא דמיום הכפורים עד ההוא יומא לא מתחשבי עוונות.

ענין מעלת קניית מצוה:

א. כתב מהרח"ו בספר טעמי המצוות (פרשת ראה): בענין קניית הדברים של מצוה כגון לולב ואתרוג וכדומה להם ראיתי למורי זללה"ה שהיה נותן למוכרים כל מה ששאלו ממנו בפעם הראשונה ולא היה מסרב עמהם על השאר ולפעמים היה מניח לפנייהם הכיס עם המעות והיה אומר להם שיקחו מה שירצו וא"ל שאין לסרב על שאר שכירות המצות וכן כוונת רשב"י ע"ה בפ' בא.

ב. מובא בפוסקים (עי' ברכ"י סימן תרנ"ח סק"ד, ובשערי תשובה סי' תרנ"ח), דכיון דקב"ל כרבי יוחנן (ב"מ מז:) שדבר תורה מעות קונות ולא משיכה, והקנין משיכה הו"ל רק מדרבנן, א"כ ראוי להקפיד לשלם עבור ד' מינים קודם יו"ט כדי שיהיה שלו מהתורה (עי' מחנ"א הלכות משיכה סי' ב') דלדעת הפוסקים דקנין דרבנן לא מהני לצאת ידי חובה מדאורייתא, א"כ אם לא שילם על האתרוג אלא שמשך, אך יש לו בו רק קנין משיכה שהוא מדרבנן ואנן בעינן "לכם" מדאורייתא.

בניית הסוכה:

כתב בספר אור המאיר: וכיון שכן מהראוי שהחי יתן אל לבו טרם גשתו לעשות אחת מהנה המצות הנראים גשמיים היושב בצל סוכה של עץ ובאמת במקומה הוא אור בהיר עין לא ראתה ובחשב כזאת אזי יתמלא בושח וכלימה ברתת וזיע כי כל אדם יודע פחיתת ערכו וחסרונו איך הוא משוקע בקליפות ולהוט ובהול אחרי המותרות ובהאיך אנפין יקום קדם מלכא לעשות אותן המצות שהוא הקב"ה עושה בעצמו וירא לנפשו מגשת לעשיות מצותיו יתברך עד שעוזב חטאיו ותוהה על הראשונות ושב אל הקב"ה בכל לבו ונפשו לבל יזכר ופקד ויעלה על הלב לעולם לעשות כמעשהו הראשון. ונמצא עשיות פרטי המצות גורמים תשובה השלימה וחרטה הגמורה לטהר ולנקות מלא קומתו מכל מום, בכדי שיוכל לגשת ולקרב את עצמו אליו יתברך בעשיות המצות לעשות מצות המלך שעושה בעצמו ובכבודו. ומהראוי שיחדד האיש ולפת במעלה על זכרונו עומק הסוכות אשר איתא בהאר"י זללה"ה, שארבעה דפנות הסוכה רומזים לצירופי אה"ה וגם קרקעית הסוכה צירופי שמות הקדושים וא"כ איך מלאו לבו לעקור פעמי רגליו מביתו אל קרקעית הסוכה ולדרוך בעקבו על צירופי שמות הקדושים והוא מצוה קלה שאדם דש בעקב.

וכעין זה כתב גם בספה"ק שם משמואל (עמ' קרמ"ו) וז"ל: ... ענין סוכה שהקב"ה מכניס את ישראל לביתו, היא הסוכה שחל שם שמים עליה, וסוכה גימטריא שני השמות הו"ה אדנות, ובשביל זה עצמו האדם משים על ליבו ומעריך את עצמו אם הוא ראוי לכך לדרוך על השמות הקדושים ומתבייש בעצמו, ומקבל עליו עול תורה ומצוות על להבא שלא ישוב עוד לכסלה.

כתב הכף החיים: קודם שיתן הסכך על גג הסוכה יאמר: לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה וכו', הריני בא לקיים מצות עשיית סוכה כמו שנאמר "חג הסוכות תעשה לך", לתקן שורש מצוה זו וכל תרי"ג מצוות הכלולים בה במקום עליון. ויהי נעם וגו'.

ג. כשמחשב ומהרהר בעניין עסק עשיית הסוכה, יזהר שלא יחשוב ויהיה בעסק ואופן עשייתה במקומות המטונפים (כף החיים סימן תרכ"ה אות י"ב).

עוד כתב (שם אות י'): שמי שזהיר במצות סוכה לעשותה כתיקונה, מובטח לו שלא תהא מריבה בתוך ביתו כל השנה.

בספר תורה וחיים כתב בשם מנחת יוסף, שלימוד הזוהר או תיקוני הזוהר מזכך הנשמה ומאירה בלילי שבתות וימים טובים אחר חצות, ובפרט בימי סוכות ובסוכה ובלילי שבועות, שאז ההצלחה היא ביותר. ע"כ.